

Kağıt krizi, Çağlayan ayazı ve Son Çare büfesi

Ceren SÖZERİ

Geçen senenin başlarında eski ve yeni Türkiye karşılaştırması yapıp eskiden kuvvet komutanlarını sağ baştan sayabilirken artık onun yerini ağır ceza mahkemesi heyetlerinin aldığı ifade etmiştim. O sıralarda 13. ACM Özgür Gündem davasında gazetenin Eş Genel Yayın Yönetmeni Hüseyin Aykol'a 3 yıl 9 ay, editörü **Mehmet Ali Çelebi**'ye, dayanışma için bir günlük genel yayın yönetmenliği nöbeti tutan Ragıp Duran'a, Hüseyin Bektaş'a ve Ayşe Düzkan'a birer yıl altışar ay ertelemesiz hapis cezası verdi. Karara itiraz edildi, 2018 bitmeden istinaf mahkemesinden onama çıktı. Ayşe Düzkan geçenlerde okurlarına daha ağır bedeller ödeyenleri hatırlatarak mahcup bir veda yazısı yazdı. Bu iki karar arasında bir yılımız yine çoğunlukla adliye koridorlarında geçti. İstinaf mahkemelerinde bekleyen dosyaları düşününce 2019'da da Çağlayan'ın ayazını, Silivri'de Son Çare büfesinin çayını unutacak gibi değiliz.

İstinafta bekleyen kararlardan biri de geçen seneye damgasını vuran Cumhuriyet davasıyla ilgili. 2016 yılının ekim ayının son günlerinde gazetecilerin ve vakıf yöneticilerinin gözaltına alınmasıyla başlayan operasyon 14 kişinin tutuklanmasıyla sonuçlanmıştı. Çağlayan ve Silivri'de aylarca süren duruşmalar bir kara komediye benziyor, mahkeme heyeti başkanı Abdurrahman Orkun Dağ'ın gazeteciliğin en temel prensiplerine ilişkin soruları ve mitolojiden verdiği örnekler üzerinden en azından bir-iki tahliye çıkar mı tahminleri yapılıyordu. Cumhuriyet Vakfı İcra Kurulu Başkanı Akın Atalay'ın tahliye edildiği 25 Nisan 2018'deki duruşmada tüm sanıklara ceza yağdı. Mehmet Altan'a ilişkin Anayasa Mahkemesi kararını da reddeden A. Orkun Dağ ise terfi ettirilip Yargıtay üyeliğine atandı. İstinaf süreci sonunda karar kesinleşirse Cumhuriyet davasından yargılananların bir kısmı yeniden cezaevine girecek. Tüm bunlar olurken medya tarihine bir büyük kırılma olarak geçecek Doğan Grubu'nun satışı ana akımın bitişi olarak tanımlandı. İktidar medyası tetikçileri Hürriyet kalesinin fethini "22 Mart medya devrimi" olarak kutsadı. 24 Haziran seçimlerini "Adam kazandı", medya kaybetti. Ana akımda fethedilmemiş tek kanal Fox TV yıl boyu hedef oldu, yerel seçimler için yaratılan gergin atmosferde iş ana haber sunucusu Fatih Portakal'ın bizzat Erdoğan tarafından hedef gösterilmesine vardı.

Ciner Grubu'nun Habertürk gazetesini ka-

Fotoğraf: Bülent Mumay

patmasının nedenleri dijital dönüşüm tartışmaları arkasına gizlenirken Doğan Medya Grubu'nu Ziraat Bankası'ndan sağlanan krediyle alan Demirören Holding gazetelerini, televizyonlarını ekonomideki olumlu gidişatı anlatmaya vakfetti. Ancak kısa süre sonra maliyetleri karşılayamadığı için önce Vatan gazetesini, ardından ülkenin en büyük dağıtım şirketi YAYSAT'ı kapattı. Senenin sonunda Demirören Medya Grubu İcra Kurulu Başkanı Mehmet Soysal internet okuyucusunu bedavacılıkla suçlamaya başlamış ancak esasen devletten yardım ister hale gelmişti. Dijital dönüşümün ne olduğunun anlaşılması, geleneksel kanallardan vazgeçmeyen izleyiciye yeni kapılar açılması için umarım Soysal'ın dilekleri 2019'da kabul olur da kanalları paralı hale gelir. Liberal bir "oh olsun" temennisi sayılmasının bir nevi dijital okuryazarlık fırsatı... Aydın Ünal geçen ay "Medya ve sosyal medyadaki yeni düzenin AK Parti'ye faydadan çok risk getirdiğini de artık görmemiz lazım. AK Parti tabanı dahi haberleri muhalif kaynaklardan öğrenmeye çabalyor" dememiş miydi?

Bu arada yıllardır yerel, bölgesel, ulusal her TV ve radyo kuruluşunun cirosundan yüzde 3 pay alarak ülkenin en zengin kurum olan RTÜK bu yıl ilk kez zarar açıkladı. Çareyi internet yayıncılığında da lisans ücreti talep etmeye vardırı. Bir taraftan sansüre yeni yollar açılacak diğer taraftan izlenen dizilerde her öpüşme / sevişme sahnesi, içilen her yudum içki "Türk örf ve adetlerine" aykırı sayılarak para cezasına tabi olacaktır.

Yılın son günlerinde CHP Mersin Milletvekili **Alpay Antmen**'in soru önergesini yanıtla-

yan Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay TRT'nin harcamalarının "ticari sır" olduğunu açıkladı, demek ki sıra TRT'nin satışına geldi.

Ağustos ayının ortalarında döviz TL karşısında aldı başını gitti. Saray'dan gelen telefonlarla kanalların sağ alt köşelerindeki kırmızıya çalan yukarı işaretli göstergeler kalktı. Kağıdı, mürekkebi ithal etmek zorunda kalan gazete, dergi ve kitap yayıncıları için zor günler başladı. O sıralarda Türkiye'de bulunan Ethical Journalism Network Başkanı Aidan White, bizlere gazetecilik yaptığı dönemde The Guardian gazetesi için SEKA'dan kağıt ithal ettiklerini anlatıyordu.

2019'da kriz derinleştikçe gazetelerin maliyetleri daha da artacak, şimdi buna bir de tekel haline gelen dağıtım şirketi Turkuvaz'ın talep ettiği ek ödemeler eklendi. Reklam pastası küçüldü, daha da küçülecek. Sadece bağımsız olanlar değil Saray'a bağlı medya da krizden etkilenenler, bir kısmı kapanacak. Sonuçta maalesef çok sayıda gazeteci işsiz kalacak. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı tarafından dağıtılmasına karar verilen sarı basın kartı artık gazeteciliği tanımlamıyor olacak.

Almanakların belki de en iyi tarafı bu, yıl boyunca yaşanan yılınlık verici, öfke yaratan olaylar alt alta yazıldığında siyasi ve ekonomik krizin sürdürülemezliği daha net görünüyor. Bu fotoğrafı değiştirmek için 2019'da daha fazla örgütlü mücadele ve okula daha çok dayanışmaya ihtiyaç var. Bizi sıkıştırdıkları fasit üçgünden kurtulmamız için önce yılınlığı bir kenara bırakmak gerek.

2019'da kriz derinleştikçe gazetelerin maliyetleri daha da artacak, şimdi buna bir de tekel haline gelen dağıtım şirketi Turkuvaz'ın talep ettiği ek ödemeler eklendi. Reklam pastası küçüldü, daha da küçülecek.